

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Ob privilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Ratio præcipua sit, quia ejusmodi opus submissum nec ex se est reservatum, nec ex Pontificis nova reservatione.

35. *Deces*; At per regulam Juris leg. unica, C. de re uxoria actione, cap. Ecclesia 1. in lite pendente: Subrogatum sapit naturam eius, cuius loco subrogatur. Sed facilis est Responsio, id verum esse in favorabilibus, non in odiosis. Alias responsiones vide apud Sanchez lib. 4. in Dec. c. 46. & Castr. Pal. 2. 3. 11. 5. d. 2. de vobis, p. 11. n. 5.

An jejunium subrogatum voto Castitatis perpetuæ, cesset perveniente anno sexagesimo ætatis, & similia. Vide infra, lib. 4. c. 5. de Jejunio, §. 7. a. 189.

Vide etiam de Lugo lib. 4. Resp. mor. d. 41. ubi rectè nonnet petentem commutationem, vel dispensationem materię subrogatæ cuilibet voto, multò magis reservato, debere explicare ipsum votum; ut scilicet dispensans, vel commutans gravitatem vinculi cognoscat, nec plus æque de promissione temerè remittat.

Vota reservata, an aliquando ab inferioribus Papa dispensentur?

36. Tertia difficultas, An ad sit aliqua exceptio, ita ut Episcopus, aliique similis jurisdictionis, valeant in aliquo eventu dispensare, vel saltem commutare vota reservata? Assero adesse quatuor. Prima habetur à necessitate, Secunda ab imperfectione voluntarij, Tertia à consuetudine, Quarta à privilegio: habe de singulis.

Necessitas.

37. Petrus voto Castitatis strictus Bertam virginem violavit, cuius honor, nisi Petrus eam ducat, nequit reparari, si tamen expectanda sit Summi Pontificis dispensatio, metur interim, ne à cognatis alterutrus res impediatur. Idem erit, si Petrus morti proximus, ni Bertam duceret, relinqueret filios illegitimos, vel orirentur graves discordiæ inter cognatos, vel familia. Poterit tunc inferior Papa, verbi gratia, Episcopus dispensare? Respondeo cum Less. Suar. Pont. Barb. Sanch. apud Castro Pal. d. disp. 2. p. 12. n. 4. posse ex præsumpta Pontificis voluntate; sic enim bonum Ecclesiæ regimen postulat, ut in extraordinariis hujusmodi urgentibus causis non desit remedium. Hanc potestatem non concedi privilegiatis, mox dicam n. 49.

38. Nota duo. Alterum: Si posset esse recursus ad aliquem, cui specialis facultas à Papa dispensandi in reservationis commissa fuisset, non posse tunc Episcopum docet sententia communior. Ita iidem apud eundem n. 5. quid tunc non esset urgens necessitas, jam enim in promptu esset, qui adiri posset: At probabile puto, etiam tunc Episcopum posse. Ita Henr. lib. 8. de pun. c. 10. n. 1. & lib. 12. de mat. c. 3. n. 1. Avil. de cens. 2. p. c. 7. d. 1. d. 6. not. 4. aliique; quia per accidens est, quòd ejusmodi potens delegatus præsto sit; nec inde tollitur ab Episcopo potestas, quæ valde amplè gaudet in casibus hujusmodi necessariis.

39. Alterum: Potest tunc Episcopus id duntaxat, quod necessitas postulat, & non amplius, quare mortua hæc uxor, verbi gratia, non licebit Petro aliam ducere; atque si idem fornicetur, si se polluat, si adulteret, addet hujusmodi peccatis peccatum contra Religionem, id est, contra proprium votum; quia hoc non fuit dispensatum, nisi ad effectum illius peculiaris matrimonij.

40. Quid, si periculum, quod immineret, esset spirituale, v.g. rationabilis sæpe timor violandi votum, dum expectatur Papæ rescriptum? Respondeo, multò magis judicandum propter eandem posse Episcopum: Ita iidem apud eundem Castro Pal. l. c. n. 4. sed puto hunc casum, præsertim in nostris regionibus, non valde Romæ distantibus, rarum fore; quia non longa est mora, quæ te continere debeas.

Imperfectio voluntarij.

41. Si Votum reservatum, v.g. Castitatis emittatur ex metu, etiam levi, incusso ad extorquendum votum, quamvis ex sententia aliquorum sit validum (nam in probabilissima non esse validum, sup. nos docuimus) non esse

tamen reservatum iidem fatentur. Ita Nav. cap. 12. n. 69. Less. lib. 2. c. 49. d. 18. n. 127. quia votum per injuriam extortum non præsumitur ita à Pontifice approbati, ut reservatum velic, ne scilicet is iniquitati favere videatur.

Gutierrez lib. 2. Canon. questionum, c. 12. n. 49. aliique apud ipsum, omnia vota reservata emissa ab iis, qui sub dominativa potestate vivunt, posse putant ab Episcopo dispensari; quia si irritati possunt ab iis, quibus subduntur, non est credibile Pontificem ea sibi reservare voluisse. Sed quia potestas irritandi est satis diversa à potestate dispensandi, unde, non valet illatio unius ab alia; nec Sanch. nec Suar. nec Castro Pal. d. 2. de voto, p. 12. n. 12. citans Suar. Sanc. eam sententiã admittunt; nec igitur ego.

Consuetudo.

42. In jure nulli, ne Legato quidem à latere, ex Castro ibid. n. 1. concessa est facultas dispensandi in prædictis quæque reservatis. At concessæ est alicui ex legitima consuetudine? Invenio Episcopos, similique jurisdictione fungentes, posse ex consuetudine ob incontinentiæ periculum dispensare ad petendum debitum ei, qui castitatis votum emisit, si sit conjugatus: Verum id clarior indiget explicatione, quam sequentibus dictis jam subdo.

43. Dico primò. Ei, qui, cum sit solutus, emittit castitatis votum, nullus nisi Summus Pontifex dispensare votum potest, nec absolute, nec ad effectum contrahendi matrimonium. At si idem, non obtenta dispensatione, nihilominus (certè cum peccato) contrahat matrimonium (quod certò est validum, quia supponimus hoc esse votum castitatis simplex) etiam si nondum consummaverit, poterit Episcopus dispensare ad petendum debitum, manente voto firmo, quoad cætera alia, v.g. ad non fornicandum, ad non se pollendum, ad castitatem servandam, mortuo conjugæ, &c. Atque hic est casus, qui ex consuetudine concessus est prædictis Papæ inferioribus, ex omnium sententia.

44. Dico secundò. Ei, qui post contractum matrimonium votum castitatis emisit sine licentia conjugis, qui non cesserit juri petendi, potest Episcopus dispensare; sed tunc non dispensat, nisi jure proprio, cum hoc non sit votum castitatis absolute, sed partialiter, scilicet non petendi debitum: absolute enim castitatem nulliter vover conjugatus, cum is reddere semper debitum ex obligatione iustitiæ teneatur.

45. Dico tertio. Ei, qui castitatem vovit cum licentia conjugis cedentis juri petendi, vel quod idem est, iis conjugatis, qui mutuo consensu idem votum castitatis emittunt, quamvis aliqui negent, posse Episcopum dispensare, quia hi tunc tenentur non cohabitare simul, atque adeò non habent periculum incontinentiæ, quod est radix prædictæ consuetudinis; tamen probabile iudico posse, quia vivente conjugæ, quamvis in alia domo, semper subest incontinentiæ periculum. Multò magis, quia esto hoc periculum fuerit radix, tamen occasione illius inducitur est absoluta consuetudo, quæ in conjugatis possit modo prædicto ab Episcopo dispensari: patet, quia si esset ob solum, prædictumque periculum, non esset diversa hæc potestas consuetudine inducitur, ab ea, quam urgente necessitate spirituali habent Episcopi, de qua diximus n. 40.

Privilegium.

46. Ex Privilegio posse Mendicantes, quinque eorum facultatum sunt participes, vota omnia secularium ad se accedentium, præter illa quinque reservata, dispensare, vel commutare, notum est omnibus. Tria autem ejusmodi privilegia reperio,

Primum est Pauli III. in comp. priv. Soc. Jesu, v. Commutatio, n. 1. concedentis Confessariis Societatis Jesu, posse commutare omnia vota, exceptis prædictis quinque. Et quidem Noster Pater Generalis hanc facultatē omnibus Confessariis juxta Tridentinum approbatis communicat.

47. Secundo

Secundum est Innocentij VII. apud Sanch. lib. 4. tit. 43. 24. qui concessit Mendicantibus, posse dispensare in votis, in quibus possunt Episcopi, demptis votis peregrinationis ultra duas dietas. Verum aliud est sine restrictione, concedit enim in comp. 7. Dispenfatio. §. 10. Benedictionis, posse dispensare in votis etiam Episcopo reservatis: Idem concessit per Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3.

Terrium est Pij V. in comp. prin. Soc. Iesu, v. Dispenfatio. §. 9. concedentis viva vocis oraculo, Provinciales Mendicantium, ut possint concedere suis Confratribus approbatis juxta Tridentinum, facultatem dispensandi ad petendum debitum cum iis, qui ante matrimonium voverant castitatem. Et Pater idem noster Generalis hoc privilegium communicat Provincialibus & aliis Confratribus, quibus ij per se, vel per alios id committunt.

Hanc facultatem, ut etiam dispensandi ad petendum debitum ex superveniente affinitate, esse etiam per Bullam notat Thomas Hurtadus tr. 12. n. 1195.

49. Horum privilegiorum ampliorem declarationem, vide apud Sanchez lib. 4. in dec. 43. Cast. d. 2. §. 15. n. 6. Pellizarium in Man. reg. tr. 8. c. 3.

Legit Alcanio Tamburinum, qui affert Catalogum votorum quæ possunt dispensare Mendicantes, quem in huiusmodi gratiam breviter contractum hic subdo.

Mendicantes, & qui cum ipsis communicant in Privilegiis possunt in votis Papæ reservatis dispensare: quoniam in iisdem possunt Episcopi ratione alicujus circumstantiæ, unde verè deficiant à rigoro reservatione possunt ergo dispensare.

I. Voto disjunctivo, cujus altera tamen pars reservata est.

II. Voto Castitatis non perpetuo, sed temporali; Atque centum annos, iudicatur perpetuum.

III. Voto non reservato, in quod Pontifex votum reservatum commutavit.

IV. Voto Virginitatis servandæ, si fuit solum prima vice.

V. Voto, in quo vovens inquit; solum ad culpam veniale obligare.

VI. Voto de nunquam contrahendo matrimonio.

VII. Voto non fornicandi, vel non tangendi mulierem.

VIII. Voto castitatis emissio ex metu, licet legi, incusso vel votum emittendum.

IX. Voto castitatis, ubi dubitatur, an sit validum.

X. Voto assumendi Ordines sacros.

XI. Voto expresse promittendi Castitatem.

XII. Votis diversis ad Castitatem pertinentibus, separatim emissis, &c.

XIII. Voto ingrediendi Religionem non approbatam.

XIV. Voto paupertatis, vel obedientiæ in saculo, aut Religionem non approbatam.

XV. Voto ingrediendi Religionem militarem, exceptâ Hierosolymitanâ; hæc enim est vera Religio, de aliis commutatur.

XVI. Voto arctioris Religionis, ut commutetur in votum laxioris.

XVII. Qualitibus peregrinandi, ut si pedester vovisti commutetur in equestrem.

XVIII. Voto Religionis non perpetuæ, v.g. ad duos vel tres annos; ad centum iudicatur perpetuum.

XIX. Voto, quo quis promittit perseveraturum, & professurum in Religione. Votum enim Religionis reservatum est illud quo quis velit legitime ingredi in Novitatum, & ibi sine fraude experiri, secus ex justa causa egredi.

XX. Executioni in differendo ingressum in Religionem, vel alius reservatis dummodo non impediatur totaliter, vel æquivalenter ingressum.

XXI. Votis trium Peregrinationum reservatarum

non in eorum locorum devotionem, sed ad alium finem emissis. Ad finem devotionis præsumitur, si de fine alio expresse non cogitetur.

XXII. Voto non petendi dispensationem ab alio, quàm à Summo Pontifice.

XXIII. Voto reservato pœnali, & conditionali, ob conditionem de futuro. Sed ex Alcanio Taburino loco cit. nondum impleta conditione, at ex me, aliisque, ut supra n. 32. vidimus, etiam post eam impletam.

Hæc ex Alcanio Tamburino, qui ibid. quest. 9. addit, eum qui obavit à Pontifice voti dispensationem exequenda ab Ordinario voti, inquam, cui valeat Prælati inferior, vel Religiosus dispensare, posse huic gratiæ Pontificis renuntiare, & illam habere à Prælato huiusmodi, vel Religioso. Quod si Pontifex nolit dispensare, non poterit alius inferior nisi nova superveniente causa ex Sanch. lib. 8. de matr. d. 14. n. 5.

Non sunt tamen hic tria præmittenda. Primò, discrimen inter potestatem Episcoporum, & Religiosorum. Religiosi enim nunquam possunt propter urgentem necessitatem dispensare in aliquo, ex quinque votis reservatis. At Episcopi possunt in omnibus quinque, si quando urgeat necessitas, ad quæ Pontifex non possit. Ratio differentia est, quia potestas dispensandi ex vi urgentis necessitatis, fundatur in jurisdictione ordinaria, quam habent Episcopi; at quoad seculares, hac non fruuntur Religiosi.

50. Rursus Mendicantes possunt exercere sua dicta privilegia circa omnes Fideles ad se accedentes, agunt enim Summi Pontificis nomine: at Episcopi, qui per suam jurisdictionem agunt, extra suos dioceses non se extendere nequeunt.

51. Præterea Episcopi possunt suam potestatem dispensandi, & commutandi aliis delegare, quia in ipsis hæc potestas est ordinaria: an Mendicantes non item, quia delegatus non potest subdelegare, si ejus sit industria electat, Adverto tamen cum Pellizar. l. c. num. 143. cit. Laym. lib. 4. tr. 4. cap. 8. num. 27. posse Religiosum hac uti forma cum suo poenitente: *Commuto tibi hoc votum in opera, quæ vir ille doctus tibi designaverit, cujus sententia volo te stare*: posse, inquam, quia id non est delegare, sed prudentia alterius uti ad statuendum materiam subrogandam.

52. Conveniunt tamen primò, quod utrique possum vota commutare, vel dispensare extra Sacramentum Confessionis: sic Sanch. l. c. alique, imò & absentibus, ex Pelliz. l. c. 170. quia nec pro Episcopis à jure ullo, nec pro Religiosis à clausula ulla exercitium ejusmodi potestatis ad forum Sacramentale restringitur.

53. Secundò, quia diximus supra n. 32. Vota conditionalia, & pœnalia non censeri reservata: sed hæc consequenter advertimus illa omnia tum ab Episcopis suo jure, tum à Religiosis per privilegia posse dispensari, vel computari: Id quod certè amplissimam potestatem continet, ut considerari patebit.

54. Tertio; quia item diximus num. 42. ex consuetudine posse Episcopum dispensare votum castitatis conjugati ad petendum debitum; cum Regulares habeant, ut modo diximus num. 47. privilegium dispensandi ea, quæ potest Episcopus, consequenter iidem Regulares poterunt cum conjugatis, quod possunt Episcopi; idque non solum ex vi privilegij *viva vocis oraculo*, de quo dictum est num. 48. sed etiam ex vi privilegij Bullati dicti n. 47. Sic Sanch. Hurtadus, Henriquez, Rodriq. Cord. quos citat, sequiturque Quintanad. tr. 9. sing. 2. 3. & 4. Scio id negari ab aliquibus, quia (inquiunt) Episcopus non dispensat in hoc ex jure ordinario, sed ex consuetudine: scio, inquam, id, sed immerito negatur. Privilegium enim Mendicatum dicit, posse eos dispensare, in votis, in quibus potest Episcopus; & quidem rectè omnes declaramus, in quibus potest ex vi jurisdictionis, nec solum ex vi necessitatis urgentis, quando non ex vi suæ ordinariæ jurisdictionis, sed ex præsumpta voluntate Pontificis dispensat.

At Episcopus, posita dicta consuetudine, jam ex vi ordinaria jurisdictionis acquisita per consuetudinem dispensat, ergo poterunt Regulares: Consuetudo enim dat jurisdictionem ordinariam, ut probat Sanchez lib. 8. de marr. d. 12. n. 4. cum contingat, de foro competenti.

Quid possit fieri circa aliqua vota reseruat, ob Bullam Cruciatam, vel per Iubileum, insinuat, mox §. 5. n. 1.

Facta dispensatione, an quis possit redire ad prius votum, dicitur item mox §. 7.

§. V. De commutatione Voti.

Quis commutandi potestatem habeat?

1. **H**abent sine dubio commutandi vota potestatem. Primò, omnes Superiores jurisdictione Episcopali potentes, Secundo, omnes Regulares, ut diximus a n. 47. Tertiò, omnes Confessarii per Bullam Cruciatam, vel per Iubileum electi, modo n. 11. mox dicendo.

2. At enim vero: eo ipso, quod quis potestatem habet dispensandi, censetur habere potestatem commutandi; Respondeo ita, quia quibus conceditur majus, concessum intelligitur & minus in eodem genere rerum: juxta illud: Cui licet, quod est majus, licet, quod est minus. Ita Sanch. lib. 4. in dec. c. 49. n. 28. Castro Pal. d. 2. de voto, p. 14. & tr. 25. d. unica, de Bulla Cruc. part. 10.

Quid contra? eo ipso quod quis commutare potest, potestne dispensare? Respondeo, non ita, quia major potestas nullo modo continetur in minori Sic iidem ibid.

De commutatione in majus.

Quis?

3. Non solum predicti Superiores, & Privilegiati sed quilibet potest suum votum non reservatum, nec tertio præjudicans, in melius commutare. Ita Navarr. Cou. Sayr. Val. Suar. Sâ, aliique apud Castro Pal. l. c. de voto, p. 15. n. 2. Ratio est, quia melius bonum Deus acceptat loco minoris, ut potest sibi gratius. Certè id non accidit in hominibus, quibus non eo ipso, quod aliquid melius est, placet magis. Regulæ autem ad discernendum, quodnam sit opus melius, videantur infra c. 17. §. 4. n. præsertim 23.

Quæ?

4. Omnia vota præter verè reservata, & præter ea, quæ in utilitatem tertij exissa sunt, & ab eo acceptata, potest quis, in evidenter melius commutare. Ita Navarr. Val. Sayr. Sâ, Suar. Sanch. aliique apud Castr. l. c. d. 2. p. 15. n. 2. Dixi primò (præter reservata) non enim quis, v. g. peregrinationem Romanam sibi in quodcumque aliud commutare, ne in aliud quidem reservatum, v. g. castitatem potest. Ratio est, quia eo ipso, quod votum est reservatum, subditur Superioris arbitrio, & non vovens dispositioni relinquitur. Excipe, nisi commutatio fiat in ingressum Religionis; quia propter summam perfectionem status Religiosi, potest quilibet votum in illum mutare; quam exceptionem fecit Pontifex cap. scriptura, de voto; ibi: Relis fracti voti non habetur, qui temporale obsequium in perpetuum noscitur ob Religionis obsequium commutare.

5. Dixi secundò, præter ea, quæ in utilitatem tertij, &c. non enim, ex Sayr. Suar. Less. apud Castro Pal. l. c. de voto, n. 2. si quis fortè vovit dare, v. g. pauperi huic determinato elemosynam decem aureorum, isque acceptaverit, pote in aliquorum sententia in aliud melius opus, v. g. in Missas permutare; quia tunc acquisitum est jus tertio, cui non semper, ut modo dixi, quod melius est, placet. Dico (in aliquorum sententia): nam ceterum vide, quæ docui c. 7. §. 6. n. 3. & mox infra docbo c. 17. §. 2.

6. Quid, si votum ejusmodi acceptatum non fuerit? Ajo cum iidem, posse commutari, ut ex dictis supra §. 4. n. 29. manifestum est. Nam propterea, si Calicem huic Ecclesie pauperi vovisti, nec ipsa, vel ejus Rector, aliùve legitime acceptavit, potes pauperi dare. Ita Sanch. lib. 4. in dec. c. 49. Less. n. 6. Pont. aliique apud Castr. de voto l. c.

Ob quas causas?

7. Nulla causa ad explicatam commutationem in melius desideratur; siquidem, opus ipsum Deo gratius esse, facit causam præbe. Ita Navarr. Sayr. Azor. Laym. Sanch. Suar. aliique loc. cit.

De Commutatione in minus.

Quis, Quæ Vota, Ob quas causas?

8. Nullus, nisi qui potest dispensare propter Vota sine reservata, live non reservata, in notabiliter minus commutare (enim fit in paulò minus, cum parum pro nihilo reputetur, non minus, sed æquale moraliter, reputatur). Ratio dicti est clara, quia tunc admisceretur remissio partis voti, æque adeo dispensatio. Vnde etiam fit, ut casus ejusmodi commutationis in minus, eadem debeant esse, quæ sunt dispensatione, nempe obstantes executioni voti, sit suo loco supra diximus. Quod si quis Superior, vel Delegatus ab ipso sine causa votum grave in notabiliter minus commutaret, v. g. Jejunium in quinq. Patet & At peccaret mortaliter, quia usurparet auctoritatem sibi non concessam, hoc est, potestatem dispensandi sine causa, quod esse mortale diximus supra §. 4. n. 12.

9. Quid de validitate? Respondeo, Quando commutatio fit in minus auctoritate Prælati, vel Delegati per Bullam, Iubileum, privilegia, etiam nulla subsistente causa, valet commutatio; concipit tamen vovens gravem obligationem supplendi id, quod deest ad æqualitatem materiæ subrogatæ cum promissa. Ita Sanch. lib. 4. de voto, cap. 3. 1. Ratio est, quia contractus permutationis, sicut & venditionis, non annullatur ex inæqualitate pretij, vel rei cum re; sed solum est onus supplendi id, quod ad æqualitatem deest: ita proportionaliter in casu permutationis voti. Eadem ratio idem persuadet, si commutatio in minus sine propria auctoritate, fiat enim erit implere, seu habere animum supplendi quod deest: vel certè ideo vovens, ad prius votum. Hæc ex Sanchez, cui non in omnibus consentit Castr. d. 2. de voto, p. 17.

De Commutatione in æquale.

Quæ?

10. Constat ex dictis Episcopos, Episcoporumque jurisdictione potentes, item Religiosos ex privilegio, posse etiam extra confessionem commutare vota non reservata in æquale, vel ex modò dictis n. 8. in quasi æquale.

11. Eadem etiam extra Confessionem, facultate potitur Confessarius electus virtute Bullæ Cruciatæ; vel Iubilæi: Verba Bullæ hæc sunt: Possum eligere Confessionem, &c. & illis vota omnia, (ultramartino Cast. tatis, & Religionis dumtaxat exceptis) in aliquod subsidium hujus expeditionis per eundem Confessarium commutari possum. Verba Iubilæi: Possum approbato Presbyteros eligere qui valeant vota quæcumque ab eis emissâ (Castitatis, & Religionis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare. Ex quibus verbis vides ad dandam licentiam petendi debitum ei, qui cum castitatis voto matrimonium contraxit non se extendere, nec Cruciatam, nec Iubilæum: quia ea licentia esset partialis dispensatio voti facti castitatis, quod hic excipitur.

An elemosyna data ob Bullam Cruciatam, & an privilegium ipsum Iubilæi, faciant, ut commutatio votorum licite, vel valide fiat in minus, similia; pertinent ad tractationem de Bulla, & de Iubilæo.

12. Iam verò, an quilibet propria auctoritate possit votum utique non reservatum in æquale sibi commutare, celebris est questio: Negat Suar. lib. 5. de voto, cap. 19. n. 1. Sanch. l. 4. in dec. c. 43. n. 12. alios citans, quibus addit Castr. de voto, p. 15. n. 5. & communior sententia; quia quamvis opus subrogatum sit æquale operi promisso per votum: at eo ipso, quod hoc promissum, melius est, quam non promissum; ergo, si tunc quis commutaret, convin-